

ಕೇಳಿ ರೋಮಾಂಚಿತರಾಗಿದ್ದ ನಾವು ಸಿಗುವ ಅಂಥ ಎಲ್ಲ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ್ದೇವು. ಕಡೆಯ ಗಳಿಗೆಯ ತೀವ್ರಾನವಾದ್ದರಿಂದ ರೈಲು ಟೆಕ್ಕೆ ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ. ನಾವು ಆಗ ದೇಹಲಿಯಿಂದ ತಿರುವನಂತಪುರಕ್ಕಿಡ್ಡ ಒಂದೇ ರೈಲಿನ ಬಾಲಂಗೋಡಿಯಾದ ಜನರಲ್ ಬೋಗಿಯನ್ನು ಪರಿದೇವು. ಎಲ್ಲಂದರಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತ ನೂಕುನ್ನಗಳಿನಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಏವತ್ತಾರು ಗಂಟೆಗಳ ಪ್ರಯಾಣ ಸಾಗಿತ್ತು. ಅಮೇಲೂ ಅಷ್ಟೇ—ಪ್ರತಿದಿನ ವರದು ಅಧಿವಾ ಮೂರು ಲಾಟೆ, ವಸತಿ ನಾಧ್ಯವಾದಮ್ಮೆ ಉಸಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಹುದುಕಾಟಿ—ಹೇಗೆ ಕೇರಳದ ದ್ವೀಪಾದ ತುದಿಯಿಂದ ನಾವು ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣ ನಮ್ಮೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದೇವು. ಕಘಧಕ್ಕಳೆ, ಶಾಡಿಯಾಟ್‌ಮಾ, ಕಳರಿಪಯ್ಯ್‌ಟ್, ಮೋಹಿನಿಯಾಟ್‌ಟ್, ಒಟ್ಟಿಂ ತುಳ್ಳಲ್, ಕೃಷ್ಣನಾಟ್‌ಟ್, ತೆಯ್ಯಮ್ಮೊ— ಹೇಗೆ ಆ ನಾಡಿನ ಪ್ರಮುಖ ಕಲೆಗಳನ್ನೂ, ಕಲಾಕೌಂಡ್ರಗಳನ್ನೂ, ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೂ ಭೇಟಿಯಾಗುತ್ತ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಮ್ಮೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದರ್ಶನ ನೋಡುತ್ತ ಕನ್ನಾಡಮಾರಿ, ತಿರುವನಂತಪುರ, ಕೊಡ್ಡಿನ್‌, ಗುರುವಾಯಾರು, ತ್ರಿಶಾರು, ಕಣ್ಣಾರು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಆ ಯಾತ್ರೆಯ ನಮಗೆ ರಂಗಭೂಮಿ ಅಂದರೆನು ಅನ್ನವ ಬಗ್ಗೆಯೂ, ರಂಗಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಆಸ್ತಾದಿಸುವುದು ಹೇಗೆಬು ಕುರಿತಾ ಅತ್ಯಂತ ಗಹನವಾದ ಪಾರಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿತ್ತು.

ಈ ಯಾತ್ರೆಯ ಇಡೀ ಪುರಾಣ ಬಿಷ್ಟುವುದಿಲ್ಲ; ನೇರವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಕಾಡುವ ಆ ಕಡೆಯ ದಿನಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತೇನೇ— ಆಗ ನಾವು ಬೇರೆಲ್ಲ ಉಂಟಾದ ಉತ್ತರ ಕೇರಳದ ಕೊಲ್ಲಿರಿಗೆ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದೇವು; ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಯ ಒಂದು ಲಾಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಮೊಕ್ಕಾಂ ಮಾಡಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸುತ್ತಾಡುತ್ತ, ತೆಯ್ಯಮ್ಮೊ ಪ್ರಕಾರದ ತುಳಿಕಾಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇವು. ಪ್ರಣಿಕೆ, ಆಗ ತ್ರಿಶಾರು ನಾಟಕ ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದ ಹೇಸರಾಂತ ಲೇಖಕ ಶಂಕರ ಹಿಕ್ಕಿಯವರು ಕೊಲ್ಲಿನ ತಮ್ಮ ಸೈರ್ಕಿತರೊಬ್ಬರಿಗೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ್ದರು. ಸಾಫ್ತರ್ಯದ ಜನ ಆತ: ಮಧ್ಯಮ ಆಳ್ಳನದ ಎಕ್ಕೆಗ್ಗಿನ ದೇಹ, ಚೋಳಾತೆಯ ಕುಂಕುಮದಾರಿ. ತುದಿಯವರೆಗೂ ಗುಂಡಿ ಹಾಕೆದ ಇಡೀ ತೋಳಿನ ಅಂಗಿ

